

Datum: Rijeka, 27. srpnja 2024.

Kolegij: Etika zdravstvene skrbi

Voditelj: dr. sc. Dajana Carti

Katedra: Katedra za javno zdravstvo

Studij: Prijediplomski stručni studiji - Fizioterapija redovni

Godina studija: 3

Akadska godina: 2023./2024.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij Etika zdravstvene skrbi je obvezni kolegij na trećoj godini preddiplomskog stručnog studija Fizioterapije i izvodi se kroz 15 sati predavanja i 15 sati seminara, ukupno 30 sati nastave i nosi 2 ECTS. Kolegij se izvodi u prostorijama Fakulteta zdravstvenih studija u Rijeci.

Usvajanjem nastavnog sadržaja, cilj kolegija Etika zdravstvene skrbi, ostvaruje se u stjecanju znanja i kompetencija za suočavanje s bioetičkim dilemama u kliničkoj praksi fizioterapeuta. Razumijevajući pojmove, definicije i povijesno - filozofski razvoj etike zdravstvene skrbi, studenti i studentice se osposobljavaju za bioetičku analizu (unutar različitih etičkih teorija) i argumentaciju bioetičkih problema u medicini i u fizioterapiji kritički primjenjujući temeljne bioetičke principe i shvaćajući važnost etičke edukacije u integraciji skrbi za pacijente. Studenti/ice usvajaju i primjenjuju načela Kodeksa fizioterapeutske etike i deontologije kroz primjere iz prakse, uočavajući i uvažavajući dinamiku odnosa tehnološkog razvoja i postojećih bioetičkih pitanja, te preispituju nova bioetička pitanja koja ta dinamika otvara. Stečena znanja i kompetencije studenti i studentice testiraju analizirajući bioetičke izazove u kontekstu različitih kulturoloških vrijednosti (pluralističko društvo) i pristupajući istima interdisciplinarno i transdisciplinarno, usvajajući pritom timski utemeljen bio – psiho – socijalni model pristupa pacijentu/klijentu.

Kroz 15 odabranih tema predavanja studenti ulaze u sadržaj kolegija. U seminarskom dijelu studenti produbljuju odabranu temu iz područja etike zdravstvene skrbi koju, uz konzultacije s nastavnicom, prezentiraju ostalim kolegama. Svoje istraživanje predstavljeno kroz prezentaciju studenti nadopunjuju dobivenim komentarima i primjedbama i predaju kao seminarski rad u pismenom obliku (obvezno). Na kraju semestra obvezni je završni pismeni ispit.

Sadržaj kolegija:

O etici

O skrbi

Etika zdravstvene skrbi

Bioetika – pojam, definicija, interdisciplinarnost i dijalog

Bioetička načela u fizioterapiji

Donošenje etičkih odluka unutar različitih sustava vrijednosti (etičke teorije)

Dijalektika autonomije i odgovornosti u pluralističkom svijetu

Proces ostvarivanja informiranog pristanka pacijenta

Govorenje istine i privatnost pacijenata

Etika zdravstvene skrbi u kontekstu biomedicinskog istraživanja, genetike i transplantacije organa

Etičko savjetovanje i klinička etička povjerenstva

Bio-psiho-socijalna perspektiva rješavanja etičke dileme (prikazi slučajeva)

Kodeks etike i deontologije fizioterapeuta

Etika zdravstvene skrbi i moralni distres

Etika palijativne skrbi

Popis obvezne ispitne literature:

N. Gosić, Bioetika in vivo, Pergamena, Zagreb, 2005.
A. Čović, »Medicina – etika – bioetika« u *mef.hr*, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, br. 2/2010., str. 42– 44.
Hrvatska komora fizioterapeuta, Kodeks fizioterapeutske etike i deontologije dostupno na <https://www.hkf.hr/wp-content/uploads/2018/12/25.01.2018.-Kodeks-fizioterapeutske-etike.pdf> [25-7-2022]
Predavanja (PowerPoint prezentacije)

Popis dopunske literature:

E. H. Loewy – R. S. Loewy, Textbook of Healthcare Ethics, 2nd Edition, Kluwer Academic Publishers, 2004.
E. Di Nucci, Ethics in Healthcare, Rowman & Littlefield International, London 2018.
R. E. Ashcroft – A. Dawson – H. Draper – J. R. McMillan, Principles of Health Care Ethics, 2nd Edition, John Wiley & Sons Ltd, England, 2007.
J. C. Moskop, Ethics and Health Care. An Introduction, Cambridge University Press, 2016.
D. M. Hester – Toby Schonfeld (ed.), Guidance for Healthcare Ethics Committees, Cambridge University Press, 2012.
D. Wade – P. W. Halligan, The biopsychosocial model of illness: a model whose time has come, in *Clinical Rehabilitation* 2017., Vol. 31(8) 995 – 1004.
G. Magill and L. Prybil (ed.), Governance Ethics in Healthcare Organizations, Routledge Taylor & Francis Group, London and New York, 2020.

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

P1 O etici

Ishodi učenja:

- Razumjeti pojam etika
- Definirati etiku kao filozofsku disciplinu
- Razlikovati deskriptivnu i normativnu etiku
- Objasniti pojam medicinska etika

P2 O skrbi

Ishodi učenja:

- Razumjeti pojam skrbi
- Objasniti dimenzije skrbi
- Objasniti pojam skrbi u medicinskoj etici
- Vrijednovati etiku skrbi

P3 Etika zdravstvene skrbi – povijesni presjek

Ishodi učenja:

- Razumjeti pojam etika zdravstvene skrbi,
- Razlikovati faze povijesnog razvoja etike zdravstvene skrbi (primitivna društva, antički svijet, srednji vijek, prosvjetiteljstvo i moderno doba, etika zdravstvene skrbi u 20. stoljeću)
- Analizirati i argumentirati definiciju zdravlja prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji

P4 Bioetika – pojam, definicija, interdisciplinarnost, dijalog

Ishodi učenja:

- Razumjeti pojam bioetika
- Obrazložiti povijesni kontekst nastanka i razvoja bioetike
- Vrijednovati bioetičke perspektive u medicini,
- Opisati razlike u pristupu pacijentu kod medicine potreba i medicine želja
- Prepoznati povezanost bioetike i fizioterapije

P5 Bioetička načela i fizioterapija

Ishodi učenja:

- Definirati bioetička načela,
- Obrazložiti princip ranjivosti u bioetici
- Razumjeti važnost koncepta kvaliteta života
- Identificirati bioetičke dileme u fizioterapiji

P6 Donošenje etičkih odluka unutar različitih sustava vrijednosti (etičke teorije)

Ishodi učenja:

- Objasniti načine etičkog rasuđivanja u donošenju odluka,

- Prepoznati vrijednosti u društvu i vrijednosti u zdravstvu,
- Razumjeti različite etičke teorije (deontološke, utilitarističke i etika vrline)
- Kritički promišljati i argumentirati različite etičke pristupe

P7 Dijalektika autonomije i odgovornosti u pluralističkom svijetu

Ishodi učenja:

- Prepoznati i odrediti obveze i prava u odnosu pacijent – zdravstveni djelatnik
- Razumjeti i objasniti različite pristupe autonomiji u različitim kulturama
- Definirati i objasniti različita prava pacijenata i njihovu primjenu u različitim kulturološkim kontekstima

P8 Proces ostvarivanja informiranog pristanka pacijenta

Ishodi učenja:

- Objasniti i razumjeti pacijentovo pravo na informiranu suglasnost
- Identificirati elementi informiranog pristanka
- Objasniti proces informiranja pacijenta
- Analizirati zakonski okviri Zakona o informiranoj suglasnosti u Hrvatskoj

P 9 Govorenje istine i privatnost pacijenata

Ishodi učenja:

- Interpretirati pravo na istinu i privatnost u medicinskoj praksi
- Razumjeti i objasniti razloge ograničenja govoru istine u medicinskoj praksi
- Analizirati pravne norme Zakona o zaštiti prava pacijenata koje se odnose na privatnost pacijenta i njegovo pravo na informiranost

P10 Etika zdravstvene skrbi u kontekstu biomedicinskog istraživanja, genetike i transplantacije organa

Ishodi učenja:

- Razumjeti važnost istinitosti u prikazivanju rezultata istraživanja i u otkrivanju pogrešaka u biomedicinskom istraživanju,
- Objasniti ulogu pravednosti u raspodjeli doprinosa istraživanja
- Identificirati i objasniti međunarodne dokumente i kodekse o istraživanju na ljudskim subjektima i njihovoj zaštiti (prenatalna skrb, moždana smrt, donacija organa)

P11 Etičko savjetovanje i klinička etička povjerenstva

Ishodi učenja:

- Razumjeti funkciju i svrhu etičkog povjerenstva u bolnici
- Identificirati profesionalni profil članova etičkog povjerenstva
- Objasniti načine donošenja etičkih odluka u kliničkoj praksi

P12 Bio-psiho-socijalna perspektiva rješavanja etičke dileme (prikazi slučaja)

Ishodi učenja:

- Razumjeti i identificirati interdisciplinarni i transdisciplinarni pristup rješavanju etičkih dilema u medicini
- Analizirati i argumentirati važnost profesionalne komunikacije s pacijentom
- Prepoznati i objasniti važnost i načine integracije skrbi pacijenata
- Analizirati elemente holističkog pristupa osobi pacijenta u planu liječenja i skrbi

P13 Kodeks fizioterapeutske etike i deontologije

Ishodi učenja:

- Analiza Kodeksa fizioterapeutske etike i deontologije,
- Analiza prvanih i etičkih normi na primjerima iz fizioterapeutske prakse

P14 Etika zdravstvene skrbi i moralni distress

Ishodi učenja:

- Definirati pojam moralnog distresa
- Prepoznati povezanost etike skrbi u zdravstvu i moralnog distresa,
- Identificirati moralni distress zdravstvenih djelatnika kao jedan od razloga krize u zdravstvu

P15 Etika palijativne skrbi

Ishodi učenja:

- Definirati pojam palijativne skrbi i hospicijske skrbi
- Objasniti i razumjeti važnost skrbi na kraju života i (*end – of – life care*), važnost terminalne skrbi i bioetička pitanja na kraju života (odbijanje hrane i pića, terminalna sedacija, terapija boli, distanzacija)

Popis seminara s pojašnjenjem:

S1 Mit o skrbi
S2 Pojmovi zdravlje i bolest
S3 Etika zdravstvene skrbi i cijepljenje
S4 Priziv savjesti i etika zdravstvene skrbi
S5 Bioetika i fizioterapija
S6 Etički aspekti korištenja umjetne inteligencije u medicini
S7 Uzaludni postupci i moralni distres zdravstvenih djelatnika
S8 Etika skrbi i feminizam
S9 Pružanje zdravstvene skrbi migrantima i tražiteljima azila (etički aspekti)
S 10 Etika zdravstvene skrbi i mentalno oboljele osobe
S11 Etika zdravstvene skrbi na početku života
S12 Etika zdravstvene skrbi na kraju života
S13 Liječnička pogreška i etičko ponašanje
S14 Slobodni izbor teme
S15 Slobodni izbor teme

Popis vježbi s pojašnjenjem:

/

Obveze studenata:

Redovito pohađanje nastave, obvezna priprema i izlaganje seminarske teme, te obvezno polaganje završnog pismenog ispita.

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Elementi završne ocjene su sljedeći: Obvezna prezentacija teme i pismeni seminarski rad te obvezni završni pismeni ispit.

Pismeni dio ispita

Ukupan postotak uspješnosti studenata/ica tijekom nastave čini 30 bodova i završni pismeni ispit 70 bodova. Svako pitanje u završnom pismenom ispitu nosi jedan bod. Za prolaz na završnom ispitu potrebno je ostvariti najmanje 50% odnosno 35 bodova.

Broj točnih odgovora	Broj bodova
35	35 (50%)
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47

48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70

Usmeni dio ispita

Ostvariti maksimalnih 30 bodova seminarским radom moguće je na sljedeći način: prezentacija mora sadržavati **uvod** (5 bodova ostvaruje se za: naslov teme, određenje ključnih pojmova, prikaz razrade prezentacije, prikaz ograničenja istraživanja i postavljanjem 2-3 pitanja na koja izlaganje nudi odgovor), **određenje pojmova** (5 bodova ostvaruje se za: definiranje pojmova – jedna ili više definicija, pojašnjenje odabrane definicije, problematičnost definicije – ukoliko postoji, važnost bioetičkog aspekta odabrane teme, interdisciplinarni pristup bioetičkom pitanju), **razradu teme** (5 bodova ostvaruje se za: jasno izraženi bioetički aspekt seminarškog rada, argumente „za“ i „protiv“ određenog bioetičkog promišljanja, prikaz širine bioetičkog interdisciplinarnog propitivanja odabrane teme i postavljanje pitanja koje bioetička rasprava o temi otvara), **zaključak** (5 bodova ostvaruje se za: kratki sažetak izlaganja, podcrtavanje glavnih naglasaka izabrane teme, izvođenje osobnog zaključka na temelju predstavljene prezentacije, kratke odgovore na pitanja uvoda, postavljanje dva pitanja za diskusiju) i **literaturu** (5 bodova se za: 1-3 izvora – 1 bod, 4 izvora – 2 boda, 5 izvora 3 boda, 6 izvora 4 boda i više od 6 izvora 5 bodova), a student/ica poštivati unaprijed određeno **vrijeme** izlaganja (5 bodova ostvaruje se za poštivanje dogovorenog vremena a prelaskom vremena bodovi se umanjuju) (ukupno **30 bodova**).

Seminarški rad treba imati istu *strukturu* kao i prezentacija i student/ica ga mora **predati u roku** od tjedan dana nakon održanog izlaganja.

ČLANAK 42.

Ocjenjivanje unutar Europskog sustava stjecanja i prijenosa bodova

(1) Uspjeh studenta za svaki predmet izražava se ECTS skalom ocjenjivanja u postocima od 0 do 100 % ocjenskih bodova pri čemu prolazna ocjena ne može biti niža od 50 % ocjenskih bodova.

(2) Praćenje i ocjenjivanje studenata za svaki predmet (modul) obavlja se tijekom nastave i na završnom ispitu što svaka sastavnica detaljnije utvrđuje svojim pravilnikom i /ili studijskim programom, pri čemu student na pojedinom predmetu tijekom nastave mogu ostvariti od najmanje 50 % do najviše 70 % ocjenskih bodova, dok se preostali postotak ocjenskih bodova od najviše 50% do najmanje 30 % može ostvariti na završnom ispitu.

(3) student koji su tijekom nastave ostvarili

- od 0 do 49,9 % ocjenskih bodova od ocjenskih bodova koje je bilo moguće steći tijekom nastave kroz oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja studenta sukladno pravilniku i/ili studijskom programu sastavnice ocjenjuje se ocjenom F (neuspješan), ne mogu steći ECTS bodove i moraju ponovo upisati predmet,
- 50 i više ocjenskih bodova od bodova koje je bilo moguće steći tijekom nastave kroz oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja studenta sukladno pravilniku i/ili studijskom programu sastavnice, mogu pristupiti završnom ispitu.
- (4) Ispitni prag na završnom ispitu ne može biti manji od 50 % uspješno riješenog ispita.
- (5) Konačna ocjena je zbroj postotka ostvarenog tijekom nastave i postotka ostvarenog na završnom ispitu, a utvrđuje se sukladno članku 43. ovog Pravilnika.

ČLANAK 43.

Ocjenjivanje studenata na temelju konačnog uspjeha

(1) Ocjenjivanje studenata na temelju konačnog uspjeha obavlja se kako slijedi:

- Ocjena izvrstan (5) odgovara ocjeni A u skali ECTS-a i postotku uspješnosti od 90 do 100 %
- Ocjena vrlo dobar (4) odgovara ocjeni B u skali ECTS- a i postotku uspješnosti od 75 do 89,9 %
- Ocjena dobar (3) odgovara ocjeni C u skali ECTS- a i postotku uspješnosti od 60 do 74,9 %
- Ocjena dovoljan (2) odgovara ocjeni D u skali ECTS-a i postotku uspješnosti od 50 do 59,9 %
- Ocjena nedovoljan (1) odgovara ocjeni F u skali ECTS-a i postotku uspješnosti od 0 do 49,9 %.

ČLANAK 46.

Prigovor na ocjenu

- (1) Student koji smatra da je oštećen ocjenjivanjem na završnom ispitu ima pravo u roku 24 sata nakon priopćenja ocjene izjaviti pisani prigovor dekanu odnosno pročelniku odjela. Prigovor mora biti obrazložen.
- (2) Ako prigovor smatra osnovanim dekan odnosno pročelnik odjela će u roku od 24 sata od zaprimanja prigovora imenovati povjerenstvo sastavljeno od tri člana. Nastavnik s čijom ocjenom student nije bio zadovoljan ne može biti predsjednik povjerenstva.
- (3) Pisani ispit ili pisani dio ispita neće se ponoviti pred povjerenstvom, već će ga ono ponovno ocijeniti. Ako je ispit usmeni ili se sastoji i od usmenog dijela provjere znanja dekan odnosno pročelnik odjela će odrediti vrijeme polaganja ispita koji se treba održati što ranije, a ne može biti održan kasnije od tri radna dana po izjavljenom prigovoru.
- (4) Povjerenstvo donosi odluku većinom glasova.

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Ne

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Evidencija pohađanja nastave vodi se i za predavanja i za seminare. Prisustvo na predavanjima i na seminarima provodit će se prozivkom na svakom satu. Student/ica može izostati s 30% studijskog programa odnosno maksimalno imati 9 izostanaka s predavanja i/ili seminara u tijeku semestra.

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2023./2024. godinu)

Raspored nastave

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Vježbe (vrijeme i mjesto)	Nastavnik
20.11.2023.	10,00 – 11,00 Inf. učionica	12,00 Inf. učionica		Dajana Carti
27.11.2023.	10,00 – 11,00 Inf. učionica	12,00 Inf. učionica		Dajana Carti
04.12.2023.	10,00 – 11,00 Inf. učionica	12,00 Inf. učionica		Dajana Carti
11.12.2023.	10,00 – 11,00 Z2	12,00 Z2		Dajana Carti
12.12.2023.	8,00 Z7	9,00 Z7		Dajana Carti
18.12.2023.	10,00 – 11,00 Z6	12,00 Z6		Dajana Carti
19.12.2023.	8,00 Z7	9,00 Z7		Dajana Carti
08.01.2024.	10,00 – 11,00 Z6	12,00 Z6		Dajana Carti
09.01.2024.	8,00 Z7	9,00 Z7		Dajana Carti
15.01.2024.	9,00 – 10,00 Inf. učionica	11,00-12,00 Inf. učionica		Dajana Carti

Popis predavanja, seminara i vježbi:

P	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
1	O etici	1	Inf. učionica
2	O skrbi	1	Inf. učionica
3	Etika zdravstvene skrbi	1	Inf. učionica
4	Bioetika – pojam, definicija, interdisciplinarnost	1	Inf. učionica
5	Bioetička načela i fizioterapija	1	Inf. učionica
6	Donošenje etičkih odluka unutar različitih sustava vrijednosti (etičke teorije)	1	Inf. učionica
7	Dijalektika autonomije i odgovornosti u pluralističkom svijetu	1	Z2
8	Proces ostvarivanja informirane suglasnosti	1	Z2
9	Govorenje istine i privatnost pacijenata	1	Z7
10	Etika zdravstvene skrbi u kontekstu biomedicinskog istraživanja, genetike i transplantacije organa	1	Z6
11	Etičko savjetovanje i klinička etička povjerenstva	1	Z7
12	Bio-psiho-socijalna perspektiva rješavanja etičke dileme (prikazi slučajeva)	1	Z6
13	Kodeks etike i deontologije fizioterapeuta	1	Z7
14	Etika zdravstvene skrbi i moralni distress	1	Inf. učionica
15	Etika palijativne skrbi	1	Inf. učionica
	Ukupan broj sati predavanja	15	

S	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
1	Mit o skrbi	1	Inf. učionica

2	Pojmovi zdravlje i bolest	1	Inf. učionica
3	Etika zdravstvene skrbi i cijepljenje	1	Inf. učionica
4	Priziv savjesti i etika zdravstvene skrbi	1	Inf. učionica
5	Bioetika i fizioterapija	1	Inf. učionica
6	Etički aspekti korištenja umjetne inteligencije u medicini	1	Inf. učionica
7	Uzaludni postupci i moralni distres u medicini	1	Z2
8	Etika skrbi i feminizam	1	Z2
9	Pružanje zdravstvene skrbi migrantima i tražiteljima azila (etički aspekti)	1	Z7
10	Etika zdravstvene skrbi i mentalno oboljele osobe	1	Z6
11	Etika zdravstvene skrbi na početku života	1	Z7
12	Etika zdravstvene skrbi na kraju života	1	Z6
13	Liječnička pogreška i etičko ponašanje	1	Z7
14	Slobodni izbor teme	1	Inf. učionica
15	Slobodni izbor teme	1	Inf. učionica
Ukupan broj sati seminara		15	

V	VJEŽBE (tema vježbe)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
Ukupan broj sati vježbi			

ISPITNI TERMINI (završni ispit)	
1.	01.02.2024.
2.	14.02.2024.
3.	21.06.2024.
4.	21.09.2024.